

Fylkesmannen i Vestfold

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår saksbehandler / telefon:
Lene Hove
33 37 24 40

Deres referanse:
16/7853

Vår referanse:
2016/6686
Arkivnr: 630

Vår dato:
09.01.2017

Høringssvar - endringer i friskoleloven, voksenopplæringsloven og folkehøgskoleloven

Det vises til Kunnskapsdepartementets høringsnotat datert 11.11.2016 om forslag til endringer i friskoleloven, voksenopplæringsloven og folkehøgskoleloven.

Fylkesmannen i Vestfold har valgt å uttale seg om departementets forslag til endringer i friskoleloven kapittel 2 og 3. De øvrige forslag som fremmes i høringsnotatet berøres ikke.

Dekning av utgifter til spesialundervisning i friskoler, jf. friskoleloven kapittel 2

Innledningsvis bemerkes det at også Fylkesmannen i Vestfold har erfaring med at friskoler kan oppleve at deres utgifter til spesialundervisning ikke dekkes fullt ut, og at det fra tid til annen derfor oppstår uenighet om hvor langt den rettslig forpliktelse kommunen eller fylkeskommunen har til å «*dekkje utgiftene til slik opplæring*» strekker seg, jf. friskoleloven § 3-6 annet ledd. Bestemmelsen fastsetter at utgifter til spesialundervisning skal dekkes direkte av den enkelte kommune eller fylkeskommune. Da verken friskoleloven selv eller forarbeidene til denne gir nærmere føringer på hvordan slik utgiftsdekning skal beregnes, åpnes det derfor opp for ulik praktisering av nevnte bestemmelse. Fylkesmannen støtter derfor departementets forslag til lovendring som har til formål å avklare den rettsusikkerheten som foreligger, og herunder bidra til en ensartet praktisering av lovverket på dette området.

I likhet med departementet er Fylkesmannen av den oppfatning at det vil være uhensiktsmessig og heller ikke påkrevd å lovfeste nærmere beregningsregler eller tildelingskriterier. Slik Fylkesmannen ser det vil hovedformålet med den foreslåtte lovendringen være å bidra til en styrking av rettsikkerheten til elever i friskoler med behov for spesialundervisning. Dette må særlig sees i sammenheng med risikoen for økonomisk forskjellsbehandling mellom elever i friskoler og elever i offentlige skoler som mottar spesialundervisning. Det er det økonomiske oppgjøret mellom kommunen/fylkeskommunen og friskoler som fastlegger rammene for det spesialundervisningstilbudet som gis til den enkelte elev, og en forskjellsbehandling i friskolens disfavør vil derfor kunne medføre at denne elevgruppens rettigheter etter friskoleloven § 3-6 første ledd jf. opplæringsloven § 5-1 svekkes. Fylkesmannen støtter derfor forslaget om at det lovfestes et krav om likebehandling som skal sikre at kommunen eller fylkeskommunen benytter de samme kriterier for tildeling av midler eller på annen måte sikrer at friskolene ikke får dårligere utgiftsdekning enn de offentlige skolene. Fylkesmannen mener at det er behov for en nærmere presisering av hva som er ment å ligge i dette kravet til økonomisk likebehandling. Det bemerkes for øvrig at behovet for å styrke elevenes rettsikkerhet på dette området også må sees i

sammenheng med departementets forslag om å åpne opp for muligheten til å håndheve friskoleloven § 3-6 annet ledd ved å gi fylkesmannen hjemmel til å kunne føre tilsyn med kommunens eller fylkeskommunens plikt til å dekke friskolens utgifter til spesialundervisning.

Som nevnt i høringsnotatet følger det av friskoleloven § 3-6 annet ledd annet punktum at departementet (fylkesmannen) i «*tvilstilfeller*» kan plassere det økonomiske ansvaret for friskolens kostnader til spesialundervisning, men bestemmelsen gir ikke hjemmel for at departementet (fylkesmannen) også kan ta stilling til refusjonskravets størrelse der det foreligger uenighet om det økonomiske oppgjøret mellom kommunen/fylkeskommunen og friskolen. Slik Fylkesmannen forstår departementets forslag i høringsnotatets punkt 2.4 ønskes dette presisert i ny § 3-6 for å unngå at det oppstår usikkerhet om bestemmelsen også gir hjemmel for å avgjøre hvorvidt det foreslåtte kravet om økonomisk likebehandling er oppfylt. Fylkesmannen finner det i så fall naturlig at kravet om likebehandling inntas i ny tilsynshjemmel i friskoleloven § 7-2 for å tydeliggjøre de begrensninger som antas å gjelde for fylkesmannens nye tilsynskompetanse. Slik Fylkesmannen forstår departementets forslag er det kravet om likebehandling som vil kunne være gjenstand for fylkesmannens tilsyn etter ny bestemmelse.

På bakgrunn av den kjennskapen vi har til hvordan kommunen eller fylkeskommunen normalt sett tildele sine skoler midler til fordeling når det gjelder den aktuelle elevgruppen, er Fylkesmannen usikker på hvordan det gjennom et slikt tilsyn skal kunne påses at den enkelte kommune eller fylkeskommune har en tildelingspraksis som oppfyller et slikt likebehandlingskrav.

Tilsyn med kommunenes og fylkeskommunenes plikter etter friskoleloven, jf. friskoleloven kapittel 3

I motsetning til opplæringsloven gir ikke friskoleloven fylkesmannen selvstendig hjemmel til å føre tilsyn med kommunenes eller fylkeskommunens plikter overfor elever i friskoler, og det kan dermed reises tvil om fylkesmannen har tilsvarende tilsynskompetanse på de aktuelle områdene det gjelder. I høringsnotatet legger departementet likevel til grunn at det ikke har vært lovgivers intensjon å begrense fylkesmannens tilsynshjemmel i opplæringsloven § 14-1 til kun å omfatte kommunens eller fylkeskommunens plikter overfor elever i offentlige skoler. Det foreslås på bakgrunn av dette at det i ny § 7-2 tas inn hjemmel for fylkesmannen til å føre tilsyn med oppfyllelsen av reglene som er gjort gjeldende for elever i friskoler og hvor kommunen og fylkeskommunen har beholdt ansvaret.

Fylkesmannen i Vestfold har ikke hatt praksis på å føre tilsyn med de aktuelle kommuneplikter og fylkeskommuneplikter overfor elever i friskoler. Dersom departementet anser dette som gjeldende rett, støttes forslaget om at det i friskoleloven må inntas en tydelig hjemmel for at fylkesmannen skal kunne føre tilsyn overfor kommunen og fylkeskommunens når det gjelder de nevnte pliktene. I forlengelsen av dette ønsker Fylkesmannen i Vestfold å bemerke at gjeldende rett fastsetter et fragmentert ansvar overfor friskolene, som forutsetter en tydelig styringsstruktur mellom Utdanningsdirektoratet og fylkesmannsembetene.

Med hilsen
Fylkesmannen i Vestfold

Per Arne Olsen

Kari Evensen
Utdanningsdirektør